

Eğitimde Görsel Sanatlar: Makaleler

Çeviri Editörü: Vedat ÖZSOY

Çeviri Editörü: Prof. Dr. Vedat ÖZSOY

EĞİTİMDE GÖRSEL SANATLAR: MAKALELER

ISBN 978-605-241-965-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2022, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33
Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi alanında önemli bir boşluğu dolduracağına inandığımız çeviri makalelerden oluşan *Eğitimde Görsel Sanatlar: Makaleler* kitabının editörlüğünü yapma ayrıcalığına sahip olduğum için kendimi çok şanslı ve mutlu hissediyorum. Bunun iki nedeni var. Birincisi, ülkemiz eğitim sisteminde bilim ve sanat alanlarıyla bunların eğitimi arasında 1990'lı yılların sonlarına kadar geçen sürede oluşan önemli bir boşluğun giderilmesi için gerçekleştirilen ve Millî Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından hayata geçirilen, YÖK-Dünya Bankası Öğretmen Eğitimi Projesi çabasına görsel sanatlar eğitimi (resim-iş eğitimi) alanında yaptığımız katkıdır. Bu çabalarımızın görsel sanatlar eğitimi alanında lisansüstü araştırmaların gerçekleştirilmesinin yolunu açtığını, yayımladığımız kitap ve makalelerin alanyazın ve yeni uygulamaların oluşumunda lokomotif görevi üstlendiğini görmemiz bizi mutlu etmektedir. İkincisi, ilk ve ortaöğretimde sanat derslerine değer verilmemesinin ve olabilecek en az sürelerin ayrılmasının ardında yatan bir gerçeğin, bu derslerin “yetenek temelli ve yetenek geliştirici dersler” olduğu düşüncesinin yıkılması için gösterdiğimiz çabaların ürünlerini veriyor olmasına şahit olmanın bir şans olduğunu düşünmemizdir.

Sanat eğitiminin önemine yönelik yayınların sayısı gittikçe artmakta ve bu yayınlar çeşitlenmektedir. Biz çeviri makalelerden oluşan bu kitabımızda genelde sanatın, özelde görsel sanatların eğitimde yer almasının değerine yönelik konuları kendi çeşitliliği içerisinde farklı bakış açılarıyla sizlere sunmaya çalışmaktayız. Bunu yaparken de sanat ve tasarım eğitimi alanında etkili olmuş bazı makalelerin çevirilerini ülkemiz görsel sanatlar eğitimi alanyazınına kazandırmanın yararlı olduğunu düşündük.

Kitabın ilk bölümü, görsel sanatlar eğitimi alanının önemli isimlerinden, araştırmaları ve yayınları ile birçok konuda öncü olan değerli sanat ve bilim insanı *Elliot W. Eisner* tarafından kaleme alınan, nicel, nitel ve sanat temelli eğitim araştırmalarının karşılaştırarak aktarıldığı bilgileri içeren *Nitel Araştırmaya Bilimsel ve Sanatsal Yaklaşımlar Arasındaki Farklar Üzerine* adlı makaleyi içermektedir. Makalede eğitimci yazar, araştırmalara sanatsal yaklaşımların, gerçeğin keşfinden çok anlam yaratılmasıyla ilgili olduğunu savunur.

İkinci bölümü oluşturan *Anni-Sofia Heikkilä, Essi Vuopala & Teemu Leinonen*'in makalesi *İlk ve Ortaöğretim Okulları Bağlamında Tasarım Odaklı Eğitim: Öğretmenlerin Tasarım Kavramları Üzerine Nitel Bir Çalışma* adını taşımaktadır. Makalede geçtiğimiz birkaç yıl boyunca, tasarım odaklı eğitime artan ilgiden söz edilmekte, öğrenmeye yönelik tasarım odaklı bir yaklaşımın, yirmi birinci yüzyıl öğrenme becerileri ile olan bağlantısı açıklanmaya çalışılmakta ve tasarım odaklı eğitimin öğrenciler arasında yaratıcılığın geliştirilmesinde etkili olduğunun saptandığı bildirilmektedir.

Üçüncü bölümde yer alan makale *Öğrencilerin Çoklu Zekâlarını Belirleme* adını taşımaktadır. *Joyce A. McClellan* ve *Gary J. Conti* tarafından yazılan bu makalede öğrencilerin farklı zekâ alanlarını ölçmek için geliştirilen bir ölçek *tanıtılmakta ve uygulama sonuçları paylaşılmaktadır*. Dördüncü bölüm müze eğitimi ile ilgili bir makaleden oluşmaktadır. *Sanat Yoluyla Düşünmek: Müze Dönüşüm Müfredatı* başlıklı makalede, “bakmayı öğrenme” konusuna yeni bir vurgu yapmanın, öğrencilerin hem müzede hem de okulda gerekli olan becerileri geliştirmelerine nasıl yardımcı olacağı üzerine gerçekleştirilmiş bir araştırma yer almaktadır. Beşinci bölümde yer alan makale *Second Life’da Artırılmış Gerçekli Sanat Müzeleri* başlığı altında *Second Life* sanat müzeleri ve galerilerinin eğitim işlevlerini ortaya koymayı amaçlayan bir araştırmayı içermektedir. *Rory O’Neill Schmitt* tarafından yapılan bu araştırma *Second Life* müze ve galerilerinin yirmi birinci yüzyılda öğretme ve öğrenme için etkili ortamlar olabileceğini belirtmektedir. Altıncı bölüm *Clair Golomb* tarafından yazılan bir makaleyi içermektedir; *Heykel: Üç Boyutlu Bir Ortamda Anlatımsal Gelişme*. Küçük çocuklarda insan figürünün modellenmesi üzerine yoğunlaşan makalede *görsel sanatlardaki anlatımsal gelişmeye* dikkat çekilmektedir.

Yedinci bölümdeki *21. Yüzyıl İçin Müfredat Değişikliği: Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Kültür* adlı makale görsel kültürün genişleyen alanı açısından sanat eğitimi ele almış ve müfredat değişikliği hakkında kuramlar sunmuştur. *Kerry Freedman* ve *Patricia Stuhr* tarafından yazılmış olan makale görsel kültüre dayalı sanat öğretiminin yeni bir müfredat ve eğitimcilik anlayışı ve geleneksel görüşü genişletmeye yönelik stratejiler gerektirdiğini vurgulamaktadır. Sekizinci bölümde yer alan makale yine görsel kültürle ilgilidir. *Sanat Eğitiminde Görsel Kültür: Ne, Niçin ve Nasıl* adını taşıyan makale *Paul Duncum* tarafından kaleme alınmış olup hem sanat eğitimcilerinin alanlarını yeniden tanımlama girişimlerine hem de görsel kültürü kendi içinde yeni bir disiplinler arası alan olarak tanımlama girişiminde bulunan sanat eğitimi dışındaki araştırmacılara yardımcı olmayı hedeflemiştir. Dokuzuncu bölümdeki makale *Görsel Kültürün Öğrenilmesi: Değerlendirme ve Öğretim Programının Önemli İlişkisi* başlığı altındadır. *Doug Boughton*’ın kaleme aldığı makale, iyi hazırlanmış görsel kültür öğretim programlarının, görsel anlayışın bireysel olarak izlenmesini, önemli fikirlerle etkileşim kurmayı ve görsel dünyaya eleştirel olarak cevap verme kapasitesini desteleyen değerli yansıtıcı değerlendirme uygulamaları tarafından desteklenmeye ihtiyaç olduğunu belirtmekte, bunun için de doğru bir eğitsel gelişim dosyası (portfolyo) değerlendirmesinin önemli olduğunu bildirmektedir.

Onuncu ve son bölüm *Kendini Açıklayan Sanat: İlham Veren ve İkna Eden* adlı makaleden oluşmuştur, *Shaun McNiff* tarafından hazırlanan makale, sanatsal bulgunun doğasını tanımlamakta ve onu ikna edici kılan faktörleri ve sanat temelli araştırmanın ortaya çıkan uygulaması ile nasıl ilişkili olduğunu ele almaktadır. Makalede, sanatın tarihsel olarak kendini ifade yoluyla bilgilendirme ve ilham verme becerisini takdir eden sorgusu için tamamlayıcı bir ortamın geliştirilmesi amacıyla bilimsel ve sanatsal bulgular arasında ayrımlar yapılmaktadır.

Bu değerli sanat eğitimcisi bilim insanlarının görüşlerini ülkemiz eğitimcilerine iletmekle, sanat eğitimi alanındaki kuramsal çalışmalara bir zemin oluşturma çabalarına bir katkı yapabilmeyi arzu ediyoruz. Yazdıkları makalelerin çevirisinin yapılarak Türkiye'deki eğitimcilerin yararlanmasına izin veren değerli yazarlara şükranlarımızı sunuyoruz. Bu çabada emeklerini sakınmayarak makalelerin çevirilerini yapan değerli meslektaşlarımız Ali Osman Alakuş'a, Levent Mercin'e, Nuray Mamur'a, Canan Demir'e, Rukiye Dilli'ye, Handan Bülbül'e ve Nurhayat Güneşe sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Gerek makalelerin telif haklarını alarak gerekse bu çeviri kitabı yayımlayarak alanımıza önemli bir katkı yapan çok değerli Servet Sarıkaya'ya, bize böyle bir aracılık görevi için imkân sunan Pegem Akademi'ye şükranlarımızı sunuyor, kitabın tüm eğitim topluluğuna yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Vedat Özsoy

Mart 2022

Ankara

Makaleler ve Yayımlandıkları Dergiler

1. Eisner, Elliot W. (1991). On the Differences between Scientific and Artistic Approaches to Qualitative Research, *Visual Arts Research*, Vol. 29, No. 57, Special Issue Commemorating Our 30th Anniversary (2003), pp. 5-11.
2. Anni-Sofia Heikkilä, Essi Vuopala & Teemu Leinonen (2017) Design-driven education in primary and secondary school contexts. A qualitative study on teachers' conceptions on designing, *Technology, Pedagogy and Education*, 26:4, 471-483, DOI: 10.1080/1475939X.2017.1322529.
3. McClellan, Joyce A. & Conti, Gary J. (2008). Identifying the Multiple Intelligences of Your Students, *Journal of Adult Education*, Volume 37, Number 1, 2008.
4. Burchenal, Margaret & Grohe, Michelle (2007). Thinking through Art: Transforming Museum Curriculum, *The Journal of Museum Education*, Vol. 32, No. 2, Critical-Thinking Skills in the Museum (Summer, 2007), pp. 111-122, Taylor & Francis, Ltd.
5. O'Neill Schmitt, Rory. (2014). Art Museums of the Hyper-Real in Second Life. In M. Stokrocki (Editor). *Exploration in Virtual Worlds: New Digital Multi-Media Literacy Investigations for Art Education*. pp. 67-74. Reston, VA: National Art Education Association.
6. Golomb, Clair (2004). Sculpture: Representational development in a three-dimensional medium. In E. Eisner & M. Day (Eds.) *Handbook of Research and Policy in Art Education*, Ch. 5, pp. 329-358. Mahwah, NJ: Laurence Erlbaum.
7. Freedman, Kerry & Stuhr, Patricia (2004). Curriculum Change for the 21st Century Visual Culture Art Education, In E. Eisner & M. Day (Eds.) *Handbook of Research and Policy in Art Education*, Ch. 36, pp. 815-828. Mahwah, NJ: Laurence Erlbaum.
8. Duncum, Paul (2002). Visual Culture Art Education, *Journal of Art & Design Education (JADE)*, 21.1., pp. 14-23. NSEAD.
9. Boughton, Doug (2004). Learning Visual Culture: The Important Relationship of Curriculum and Assessment, *International Journal of Art Education (InJAE)*, 2.4, NTAEC.
10. McNiff, Shaun (2014). Art speaking for itself: Evidence that inspires and convinces, *Journal of Applied Arts and Health*, 5:1, pp. 255-262.

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Vedat ÖZSOY

**1. BÖLÜM: NİTEL ARAŞTIRMAYA BİLİMSEL VE SANATSAL
YAKLAŞIMLAR ARASINDAKİ FARKLAR ÜZERİNE**

Elliot W. Eisner – Çev. Vedat Özsoy

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0483-1445

**2. BÖLÜM: İLK VE ORTAÖĞRETİM OKULLARI BAĞLAMINDA TASARIM
ODAKLI EĞİTİM: ÖĞRETMENLERİN TASARIM
KAVRAMLARI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA**

Anni-Sofia Heikkilä, Essi Vuopala & Teemu Leinonen –

Çev. Ali Osman Alakuş

Dicle Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0651-9519

3. BÖLÜM: ÖĞRENCİLERİN ÇOKLU ZEKÂLARINI BELİRLEME

Joyce A. McClellan & Gary J. Conti – Çev. Abdullah Ayaydın

Trabzon Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7900-9232

**4. BÖLÜM: SANAT YOLUYLA DÜŞÜNMEK: MÜZE DÖNÜŞÜM
MÜFREDATI**

Margaret Burchenal & Michelle Grohe – Çev. Levent Mercin

Dumlupınar Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5721-6054

5. BÖLÜM: SECOND LIFE'DA ARTIRILMIŞ GERÇEKLİ SANAT MÜZELERİ

Rory O'Neill Schmitt – Çev. Handan Bülbül

Giresun Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9668-3752

**6. BÖLÜM: HEYKEL: ÜÇ BOYUTLU BİR ORTAMDA ANLATIMSAL
GELİŞME**

Clair Golomb – Çev. Canan Demir

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2385-1671

**7. B3L3M: 21. Y3ZYIL İÇİN M3FREDAT DEĐİŐIKLİĐİ: G3RSEL
SANATLAR EĞİTİMİNDE G3RSEL K3LT3R**

Kerry Freedman & Patricia Stuhr – Çev. Rukiye Dilli

T3BİTAK

ORCID No: 0000-0003-0924-9593

**8. B3L3M: SANAT EĞİTİMİNDE G3RSEL K3LT3R: NE, NİÇİN VE
NASIL**

Paul Duncum – Çev. Rukiye Dilli

T3BİTAK

ORCID No: 0000-0003-0924-9593

**9. B3L3M: G3RSEL K3LT3R3N 3ĐRENİLMESİ: DEĞERLENDİRME VE
3ĐRETİM PROGRAMININ 3NEMLİ İLİŞKİSİ**

Doug Boughton – Çev. Nuray Mamur

Pamukkale 3niversitesi

ORCID No: 0000-0002-1234-6397

**10. B3L3M: KENDİNİ AÇIKLAYAN SANAT: İLHAM VEREN VE İKNA
EDEN BULGU**

Shaun McNiff – Çev. Nurhayat G3neŐ

Dicle 3niversitesi

ORCID No: 0000-0001-6627-4934

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Giriş.....	1

1. BÖLÜM

NİTEL ARAŞTIRMAYA BİLİMSEL VE SANATSAL YAKLAŞIMLAR ARASINDAKİ FARKLAR ÜZERİNE

Yer Verilen Temsil Biçimleri	6
Değerbiçme Ölçütleri.....	7
Odak Noktaları	7
Genellenenin Doğası.....	8
Biçimin Rolü	9
İzin Verilen Lisans Derecesi.....	10
Tahmin ve Denetime İlgili.....	11
Veri Kaynakları.....	12
Bilmenin Temeli	12
Sonuçta Ulaşılmak İstenen (Nihai) Amaçlar	13
Kaynakça	14

2. BÖLÜM

İLK VE ORTAÖĞRETİM OKULLARI BAĞLAMINDA TASARIM ODAKLI EĞİTİM: ÖĞRETMENLERİN TASARIM KAVRAMLARI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Giriş.....	15
Literatür İncelemesi	16
Yöntem	19
Katılımcılar.....	19
Veri Toplama	19
Veri Analizi.....	20
Sonuçlar	21
Tartışma ve Sonuçlar.....	29
Teşekkürler	31
Açıklama Bildirimi.....	31
Yazarlara İlişkin Notlar	31
Kaynakça.....	31

3. BÖLÜM

ÖĞRENCİLERİN ÇOKLU ZEKÂLARINI BELİRLEME

zet	35
Giriş.....	35
Çoklu Zek	36
Amaç	40
Metodoloji	41
Yapı Geçerliliđi.....	41
İçerik Geçerliliđi	42
Faktor Analizi	44
Çoklu Zeka leđinin 45 Form Maddesi.....	45
Çoklu Zeka leđinin Nihai Őekli.....	46
Geniş zet.....	47
Güvenilirlik	47
Çoklu Zek Anketi Sonuçları	47
Sonuç.....	48
Kaynakça.....	50
Çoklu Zek leđi.....	52
Puanlama	53
874 Tulsa Community College Katılımcısı İçin oklu Zek Kategorilerinin Dağılımı	54

4. BÖLÜM

SANAT YOLUYLA DÜŞÜNMEK: MÜZE DÖNÜŞÜM MÜFREDATI

zet	55
Okullar ve Müzeler Nerede BuluŐur?.....	55
Gardner Okul Ortaklığı Programı Nasıl GeliŐir?	57
Araştırma Bilgilenme Uygulaması: Yeniden Yapılandırma Programı ve Pedagojisi	58
Sanat Yoluyla Düşünmek.....	59
Gardner alıŐması: Tanımlama ve Eleştirel DüŐünmeyi lme.....	62
Araştırma Sonuçları	64
Sonuç.....	65
Dipnotlar	65

5. BÖLÜM

SECOND LIFE'DA ARTIRILMIŞ GERÇEKLİ SANAT MÜZELERİ

Müze Nedir?	68
Müze Tarihine Genel Bakış	69
Değişim İçin Daimi Mekanlar; Müzeler	69
Müzeler Sanal Olabilir	70
Second Life Müzelerinde Dijital Etnografi	71
Çalışmanın Amacı.....	71
Yöntem ve Süreç.....	71
Eğitsel İçerik	72
Site Planlarının Tanımlanması	73
Öğrenme Ortamı	74
Katılımcılar.....	74
Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	75
Bulgular	76
Soruların Açılımı.....	77
Second Life Müzelerinin Olumlu Yönleri	78
Second Life Müzelerinin Olumsuz Yönleri	78
Uygulama İçeriği ve Sonuçları.....	79
Kaynakça	80

6. BÖLÜM

HEYKEL: ÜÇ BOYUTLU BİR ORTAMDA ANLATIMSAL GELİŞME

Giriş.....	83
Ön anlatımsal Eylemlerden İnsanın İlk Modeline.....	89
İnsan Figürünün İlkel (İlk) Modelleri	91
Çocukların Kilde Cansız Nesne, İnsan ve Hayvan Figürleri Betimlemesi	97
Diklik (Dikey, Doğruluk, Ayakta Durdurmak).....	99
Kenarların Modellemesi ve Boyutluluk Puanları (Ölçüleri)	100
Biçimsel Farklılaşım ve Anlatımsal Modeller	101
Özet	102
Kültürler Arası Çalışmalar	109
Çizili ve Heykeli Yapılmış Figürlere İlişkin Notlar	111
Sonuca İlişkin Yorumlar	113
Kaynakça.....	115

7. BÖLÜM

21. YÜZYIL İÇİN MÜFREDAT DEĞİŞİKLİĞİ: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE GÖRSEL KÜLTÜR

Eğitim Programı (Müfredat) ve Görsel Kültür	119
Sanat Eğitimi Alanını Genişletmek.....	121
Sosyal Konular ve Kültürel Kimlikler	122
Görsel Teknolojiler.....	123
Bilginin Geçirgen Alanları	125
Karmaşıklığı Anlama Süreçleri.....	126
Sanat Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar	127
Görsel Kültür İncelemesi.....	127
Modern Estetik Politikaları Yeniden Kavramsallaştırma: Sanat Eğitimi Endüstriyel Eğitime Cevap Veriyor.....	128
Süreç Olarak Müfredat: Zorlu Atomistik İçerik ve Değerlendirme.....	130
Sanatsal Üretim: Yaratıcı ve Eleştirel Sorgulamalarla Anlamlandırma	132
Sanatsal Üretim Yaratıcı/Eleştirel Bir Sorgulama Sürecidir.....	133
Kültürel Üretim İnsanları Birbirine Bağlar ve Güçlendirir.....	134
Sonuç.....	135
Kaynakça.....	136

8. BÖLÜM

SANAT EĞİTİMİNDE GÖRSEL KÜLTÜR: NE, NİÇİN VE NASIL

Özet	139
Giriş.....	139
Niçin Görsel Kültür?	140
Görsel Kültür Nedir?.....	143
Görsel Kültür Nasıl Araştırılmalıdır?	146
Sonuç.....	149
Kaynakça ve Dipnotlar	149

9. BÖLÜM**GÖRSEL KÜLTÜRÜN ÖĞRENİLMESİ:****DEĞERLENDİRME VE ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖNEMLİ İLİŞKİSİ**

Değerlendirme Sorunu	156
Uygun Değerlendirme Modelleri Geliştirme	158
Geleneksel Portfolyolar.....	159
İyi Portfolyonun Özelliklerini Tanımlama.....	159
Dijital Portfolyolar.....	162
Sonuç.....	162
Kaynakça.....	163

10. BÖLÜM**KENDİNİ AÇIKLAYAN SANAT:****İLHAM VEREN VE İKNA EDEN BULGU**

Özet	165
Sanatsal Bulgunun Doğası.....	165
İkna Edici Nedir?	168
Kaynaklar.....	173

Giriş

Kitabımızın giriş bölümüne, makalesini tercüme ettiğim değerli görsel sanatlar eğitimcisi ve eğitim felsefecisi Elliot W. Eisner'in şu veciz cümlesiyle başlamak istiyorum:

“Güzel sanatlar, dünyanın görüldüğü, anlamın yaratıldığı ve aklın geliştirildiği temel kaynaklardır.”

Güzel sanatların bir dalı olan görsel sanatlar, insanla birlikte ortaya çıkmış bir olgu ve uygulama olarak onun yaşamının her döneminde onu tamamlayan bir varlık olmuştur. Görsel sanatların dünyamızı anlamlı kılan ve hayatımızı renklendirerek zenginleştiren yapısı bizlerin duygularını ve beğenilerini de oluşturur. Bireylerin eğitiminde temel alanlar olarak yerlerini almış derslerin arasında bireye bu ve benzeri birçok yönden katkı yapabilecek görsel sanatlar derslerinin bu özelliği onu kendi öz varlığı için eğitimini zorunlu kılar. Sanat dersleri yeni bin yılın insan modelinin oluşturulmasında önemli işlevler üstlenir. Görsel sanatlar eğitimcileri olarak bizler yeni bin yılın insan modelini yetiştirecek bir eğitim sistemi içerisinde alanımıza olan ihtiyacın ve bize düşen sorumlulukların bilincindeyiz. Evrensel normlara uygun bir eğitim modelinin OECD tarafından da kabul edilen 21. yüzyıl becerileriyle donatılmış bireyler yetiştirilmesindeki alt yapısında alanımızın ne kadar önemli bir görev üstlendiğinin farkındayız. Görsel sanatlar eğitimini de yakından ilgilendiren 21. yüzyıl becerilerine baktığımızda bu önemi görmemiz mümkündür:

- 1- Karmaşık problemleri çözme
- 2- Eleştirel düşünme
- 3- Yaratıcılık
- 4- İnsan yönetimi
- 5- İşbirliği
- 6- Duygusal zekâ
- 7- Muhakeme gücü ve karar verme
- 8- Hizmet oryantasyonu
- 9- Müzakere becerileri
- 10- Bilişsel esneklik

Kaynak: Dünya Ekonomik Formu – Geleceğin Meslekleri Raporu, 2016.

Birinci sırada yer alan beceriye bir bakalım. Hangi sanat dalı olursa olsun sanat öncelikle *yeni bir dünya kurmaktır*. Sanatçı bunun için hayal eder ve bir kurgu oluşturmak için önüne çıkacak birçok karmaşık problemle başa çıkmak zorunda kalır. Örneğin görsel sanatlar alanlarından birisi olan resimde sanatçı, hayal ettiği bir konuyu yapacağı resme en etkili yansıtabilmek için birçok problemin üstesinden gelmesi gerekecektir. Birçok taslak ve eskiz hazırlar; bunun için çizgi, şekil, doku, renk, mekân gibi birçok sanat ögesini bir araya getirebilmek amacıyla denge, ritim, hareket, oran, birlik-bütünlük gibi ilkeleri dikkate almak zorundadır. Bunların her biri onun için aşılması güç problemlerdir. Ne tür çizgiler kullanılmalıdır? Kalın, ince, hafif, yumuşak, sert, ince başlayıp kalın biten, koyu, açık, enli, dar? Nasıl bir renk kullanılmalıdır? Doğada var olan ya da kendi bulduğu özgün bir renk mi? Peki fırça tuşları; sert, yumuşak, hassas, kaba? İş bununla da bitmez, başka bir problem vardır. Nasıl bir kompozisyon olmalıdır? Simetrik, asimetrik, çapraz, üçgen, çokgen ya da açık veya kapalı kompozisyon? Peki, malzeme kullanımı nasıl olmalıdır? Tuval üzerine akrilik mi yoksa yağlı boya mı daha etkili olur? Belki de kolaj tekniği konuyu ve mesajı daha iyi yansıtır. Ressamımızı tüm bu ve benzeri birçok problemin üstesinden gelmek zorundadır. Bunun için zihninde oluşturduğu farklı çözümleri denemek zorundadır, ta ki sonuca ulaşana kadar. Eseri oluştururken algıları, duyguları ve zihinsel düşünme becerileri hep birlikte hareket ederek problemleri çözer, hem de estetik bir biçimde, ya da bir mesajı ulaştıracak yetkinlikte. Aynı durum diğer sanat dalları için de aynıdır. Bu sanat alanını eğer eğitim programına koyarsanız, öğrencilerin düzeylerine uygun bir ders olarak yeterli bir zaman diliminde işlerseniz bunun adı görsel sanatlar eğitimi olur ve öğrencilerin üst düzey problem çözme becerilerine önemli katkılar sunar.

İkinci sırada yer alan eleştirel düşünme becerisini sanat eğitimini nasıl geliştirebileceğini de bir örnekle görmeye çalışalım. Eskişehir’de bir müze var; Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi. Müzede kendi karikatür arşivindeki eserleri sergilenirken, bir taraftan da yerli ve yabancı karikatürcülerin sergilerine de aralıklarla yer vermektedir. Karikatür bir sanat dalıdır, karikatürist de bir sanatçı. Yarattığı eserleri tamamen hiciv ve veya eleştiri kaynaklı olabildiği gibi, yalnızca eğitim amaçlı da olabilmektedir. Her durumda bir karikatür sanatçısı eleştirel düşünme ve bunu ifade etmede önemli bir beceriye sahip kişidir. Bakü’lü sanatçı Bayram Hacızade’nin karikatürü hem eleştirel hem de eğitici yönüyle buna güzel bir örnektir. (Görsel 1). Aynı şekilde romantik sanat akımının önemli isimlerinden İspanyol ressam ve gravür sanatçısı Francisco Goya (1746-1828) daha 18 ve 19. yüzyılda İspanya’da saray ressamlığı sırasında bile, yaptığı eserlerde saray yaşıntısına yönelik ince bir eleştiri üslubunun nasıl somut bir biçimde tablolara yansıtılabileceğinin çarpıcı örneklerini vermiştir (Görsel 2). Bu iki sanatçının eserleri onların eleştirel düşünme becerilerinin ifade edilmesine iyi örneklerdir ve bunları

çoğalmak mümkündür. Bu eleştirel bakış açısını heykel, seramik, yerleştirme gibi çok boyutlu görsel sanatlar alanlarında da görüyoruz. Ayrıca edebiyat, şiir, tiyatro, sinema gibi diğer sanat dallarında eleştirel konular çok daha fazla olabilmektedir. Bu durum bize, okul eğitim programlarında sanatın eleştirel düşünme becerisi geliştirmede önemli bir alan olabileceğinin göstergesidir.

Görsel 1. Bayram Hacıoğlu
(1968 Bakü)

Görsel 2. Francisco Goya (1746 -1828)

2018-2019 Eğitim ve öğretim yılında uyguladığımız bir TÜBİTAK projesine kaynaklık oluşturan Görsel Kültür Kuramı da görsel sanatlar derslerinde ilk ve ortaokul öğrencilerinde eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine önemli kuramsal bir alt yapı oluşturmaktadır (Özsoy vd. 2019).

Üçüncü sırada yer alan beceri yaratıcılık olarak belirlenmiş. Sanat ve yaratıcılık üzerine çok fazla söze gerek yoktur. Çünkü yaratıcılık yoksa sanat da yoktur. Yaratıcılığı geliştirilebilir bir beceri olarak düşünüyorsanız bunun en etkili öğretildiği eğitim alanı sanat eğitimidir. Bugün biliyoruz ki imalat sektörü, iş insanları ve ekonomistler inovasyon ve verimlilikte yaratıcı yönleri ve becerileri geliştirilmiş güçlü çalışanların rolünün büyük olduğunu bildirmektedirler. Bunları yetiştiren kurumlar da eğitimlerinde yaratıcı farklılıklar oluşturmak üzere çeşitli sanat dallarında öğretimi zorunlu kılmaktadırlar. Daha ilk ve ortaokul yıllarında sanat dersleri yoluyla yaratıcılıkları geliştirilen öğrencilerin ileride meslek seçimlerinde kullanabilecekleri yaratıcı becerilere sahip olmaları doğaldır.

Altıncı sırada yer alan duygusal zekâ becerisi aynı yaratıcılıkta olduğu gibi sanatsal duyguların dışı vurulduğu sanat derslerinde yaygın bir biçimde geliştirilmektedir. Çünkü sanat bir tanımıyla duyguların ifadesidir. Görsel sanatlar derslerinde işlenen konuların önce bilgi bölümü gerçekleştirilir, ardından da uygulamalara geçilir. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri sanatsal uygulamalar onların duygusal yönlerini keşfetmelerini sağlar ve duygusal zekâlarını diğer derslere oranla daha

fazla ve etkili olarak geliştirir. Böylece kendi duygusal özelliklerini bilen, başkalarının da duygusal özelliklerini keşfedebilen, onları yönlendirebilen ve doğru amaçlar için kullanabilen, duygudaşlığı (empati) gelişmiş bireyler yetiştirilebilir.

21. Yüzyıl becerilerinin diğerleri de sanatı ve sanat eğitimini ilgilendirmektedir. Yeni bin yılın dünya yurttaşı bireylerini yetiştirmede önemli olduğu bildirilen bu on becerinin yanı sıra sanatın kendi varoluş değerinin bireylere kazandıracığı diğer beceriler vardır ki alanyazında bunlarla ilgili çok sayıda bilgi ve örnek bulmak mümkündür. Okullardaki sanat derslerini oluşturan kuramsal temeller yalnızca sanatsal uygulamalara bir alt yapı oluşturmayı amaçlamamaktadır. Bireylerin yeteneklerini geliştirecek yöntem ve tekniklerin yanı sıra onların gerek kendi kültürlerini gerekse diğer kültürleri anlamalarına yardımcı olacak bir deneyim yaşatmayı da hedeflemektedir. Demokratik eğitim düşüncesinin yaygınlaştırılmasına, uluslararası barışın sağlanmasına, temel insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına kadar geniş bir yelpazede sanat eğitiminin katkısı büyük olabilmektedir. Evrensel bir dil olarak sanatın gücünün evrensel normlara dayalı eğitim programları oluşturmada önemli bir araç olduğu kabul edilmelidir.

Yukarıdaki düşüncelerimizin bu çeviriler kitabımızda okuyacağınız sanat eğitimi kuramları, araştırmaları, uygulamaları ve estetik eğitimi üzerine önemli araştırmaları ve yazıları olan çok değerli sanat ve bilim insanlarının yazılarıyla daha bir anlam kazanacağına inanıyoruz.

Görsellerin kaynakçası:

Bayram Hacızade görseli için:

<http://kozyurt.blogspot.com/2009/04/eskisehir-egitim-karikaturleri.html> 4.08.2019

<https://rasityakalikarikaturokulu.blogspot.com/2009/04/bayram-hacizade-sergisi.html>
4.08.2019

Goya görseli için: <http://bahriyebeken.blogspot.com/2012/03/francisco-jose-de-goya-sanat-elistirisi.html> 4.08.2019